

ብልሳነወርቅ ሓዳሽ

ቁፅረ 01

ወርሒ ታሕሳስ 2019

ሰልፊ ፌዴራላዊ ሓይልታት ኢትዮጵያ ልዕልነት ናብ ዝጭብጥሉ ሕጋዊ መድረክ ይሰጋገሩ ኣለዉ።

ንኢህወደግ ዘፍረሰ **ብልፅግና** ዝብል ናይ ቀዳማይ ሚኒስትር ኣብይ ኣህመድ ፓርቲ ካብ ዝሕሰብ ንደሓር ኣብ ዘሎ ግዛ ምዕባለ ኣሰላልፋ ሓይልታት ኢትዮጵያ ህፁፅ ምቅይይራት እናርአዩ ጉዕዞ ቐጂሉ ኣሎ። እቲ ምቅይይራት ቦቲ ሓደ ገፅ ኣብ ሞንጎ ሓይልታት ኣሃዳውያንን ሰልፊ ፌዴራላውያንን ዘሎ ንሕንሕ እንትንፅር ቦቲ ካልእ ወገን ድማ ምህማም ኣናእኸቲ ናይ ፖለቲካ ፓርቲታት፣ ግንባራትን ጉጅለታትን ክስዕቦ ይረኣ ኣሎ። ኣብ መጻተዊ እዚ ወርሒ ታሕሳስ 2019 ኣብ መቐለ ርእሰ ኸተማ ትግራይ ብህወሓት ኣብ ኣዲስ ኣበባ ድማ **ብኦሮሞ ነፃነት ግንባር (ኦነግ)** ዝተሰለጡ ምቅርራባትን ውዕልን መርኣያን መግለጺን ምትዕርራይ ሰልፊ ፌዴራላዊ ሓይልታት ክባሃል ይክእል እዩ።

ህወሓት ነቲ ኣብዘም ዝሓለፉ 27 ናይ ሰልጣን ዓመታት ፌዴራሊዝም ኣብ ምድኻም ዝነበሮ ጌጋታት ሓደ ሓቂ ኾይኑ ብመሰረቱ ግን ካብቶም ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ስርዓት ኣብ ኢትዮጵያ ክህሉ ዝቃለሱ ኣብ ቅድሚት ዝስርዑ ሓይልታት ሓደ እዩ። ምስ ምፍራስ ኢህወደግ ኣጋጢምዎ ዘሎ ሓጻፍ ወይ (shock) ከም ግዝያዊ ወሲድካ ሕዚ ምስቶም ዓበይቲ ተባሂሎም ዝቀረሩቡ ዘለዉ ክልተ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ሰልፍታት ኣይተሰርዑን ዘሎ።

ኦነግ (OLF): ንፀር ቅዋም ኣብ መሰል ብሄር ብሄረሰባት ኢትዮጵያ ዝተመስረተ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራሊዝም ብተፈጥሮኡ ይቅበልን ይኣምንን እዩ። ክደራደር ኣይክእልን ተባሂሉ ዝፍለጥ **ኦነግ (OLF)** 10 ናይ ፖለቲካ ግንባራት ማለት (ሰማለ፡ዓፋር፡ቢኒሻንጉል፡ጋምቢላ፡ሲዳማ፡ቅማንት፡ኣገውን ካልኣት ኣብ ደቡብ ኢትዮጵያ ዝርከቡ ሰለስተ) ግንባራት ዝጠቅለለ ጥምረት ኣሰሊጡ ኣሎ። እዚ ጥምረት ንቅድሚት ዝሓቁፎም ሰልፍታትን፡ ኣብ መትከላት ዲሞክራሲ ዝህልዎ ኣንፈትን ንቅድሚት ኣብ ቀረባ ዝረኣ ኾይኑ ፌዴራሊዝም ውሑስ ኣብ ምግባር ግን ወሳኒ ስግግር ፈጂሞ ከምዘሎ ግልጺ እዩ።

እዚ ሓይሊ ንቲ **180** ግዙፍ ናይ ኦሮሞ ፓርላማዊ ድምፂ ተወከልቲ ክጥቅልል እዩ ተባሂሉ ዝሕሰብ እዩ። እቲ ዝገርም ግን ቦቲ ሕዚ ኣረጃዎ ዘሎ ናይ ሰልፊ ኣንፈት ኣምሓራ ተባሂሉ ተሰሪዑ ዘሎ ክልል ውን ሰዓሩ ወይ ተፋሪቂ ክወፅእ ዘክእሎ ማሓወር ኣመዓራርዩ ከምዘሎ እዩ ዘርኢ ዘሎ። ካብ ኦሮምያ ቐጂሉ **138** ድምፂ ተወከልቲ ዘለዎ ክልል ሰለስተ (3) ኣምሓራ ይባሃል እምበር ኣብዝ ክልል ዝነብር ህዝቢ ኣምሓራ ምኽኑን ዘይምኽኑን ቦቲ ሕዚ እናተነፀረ ዝጓዓዝ ዘሎ ናይ ሰልፍታት ምሽግሻግ ትክክለኛ መንነት ክልል ሰለስተ ምፍላጡ ኣይተርፎን። እቶም ህዝብ ህልቂት (genocide) ዝግበረሎም ዘሎ ህዝቢታት ከም **ቅማንት** ዝኣምሰሉን ካልኣትን ተደሚሮም ይኹን ብግሊ ከምቲ ኣብ ደቡብ ኢትዮጵያ ዝረኣ ዘሎ ምፍጣር ሓደሽቲ ክልላት ናይ ክልል ሰለስተ ዕድል እውን ርሑቅ ኣብ ዘይባሃል ግዜ ክውስንዎ እዮም ኢልካ ምግማት ይከኣል እዩ።

መድረኽ: እቲ ካልኣይ ፌዴራላዊ ሓይሊ፡ ፖለቲካዊ ማሓውሩ ትግራይ ሓዊሱ ብፍላይ ኣብ ክልላት ኦሮምያን ደቡብን ንልዕሊ ክልተ ዓሰርተ ዓመታት ሩፍታ ብምርኣይ በዓል ሰፊሕ ተሞክሮ እዩ ተባሂሉ ዝፍለጥ ብዙሓት ውድባት ኣብ ውሽጡ ዝጠመረ **መድረኽ** ዝባሃል ሰልፊ እዩ። መድረኽ ልዑል ተሰማዕነት ብቃልሲ ዘጥረዩ ውልቀ መራሕቲ ከም ፕሮፌሰራት መረራ ጎዲናን፡ በዩነ ጵጥሮሰን፡ ኣቶ በቀለ ገርባን ካልኣትን ዝሓዘ ብተወሰነ መልክዕ ውን ካብቶም ካልኣት ብዝሓሸ ናብ ዲሞክራሲ ዝቀረበን ኣብ ፖለቲካዊ ዝምድናታቱ ማእኸላይ ፖለቲካዊ ኣታሓሳስባ (ለዘብተኛ) ክኸውን ትፅቢት ዝግበረሉ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ሰልፊ እዩ። **መድረኽ** ኣብ ደቡብ ክልል ዘሎ **123** ድምፂ ተወከልቲ ኣብ

ምልዓልን ኣብ ክልል ኦሮምያ ኣነግ ክልዕሎ ዘይከኣለ ኣብ ከም ሸዋ ዝበሉ ዘባታት ሓዊሱ ጠንካራ ተናፋናሒ ከምዝኸውን ምግማቱ ከቢድ ኣይኸውንን።

ኣሃዳውያን

ኣሃዳውያን ካብ ቀፅሮም ንላዕሊ ድምፃም ካብ ጭቡጥ ሰልፎም ንላዕሊ ድማ ሓድነቶምን ኣብ ውዲት ዝተመስረተ ዲፕሎማሲያዊ ክእለቶምን እዩ ዝዓቢ። ካብዚ ወፃኢ **ኢዜማ** ይኹን ገና ተወዳዳሪ ሰልፊ ምኻኑ ዘየፍለጠ ኣዲስ ኣበባ ዝመረቤቱ **ባላደራ** ኣበዩናይ ክፋል ናይ ኢትዮጵያ ብፈረቃ ይኹን ብምጥቅላል (landslide) ብዘይካ ኣዲስ ኣበባ ተወዳዳሪ ክስዕር መደብ ከምዘለዎ ብንጹር ዝፍለጥ ዮለን። **ኢዜማ** ብደገፍ ባላደራ ይኹን ባዕሉ **23 ድምፂ** ተወክልቲ ኣብ ዘለዎ **ኣዲስ ኣበባ** ወሳኒ ሓይሊ ከምዝኸውን ምግማት ይከኣል እዩ። እቲ ፖለቲካዊ ኣሰላፊና ናይ ህዝብታት ኣብ ሞንጎ መንነትን ዜግነትን ዝፀንሐ ኣረዳድኣ ብዓይነቱ ስለዝተቐየረ ኣብ ክልል ስለስተ ከምቲ ናይ ቅንጅት ዘመን ክኸውን ዘይሓሰብ እዩ። እቲ ንኣሃዳውያን ዝኸውን ማሕበራውን ፖለቲካውን መሰረት ኣብ ኩሎም ክልላት ስለዘየለ እቲ ዝቐለለ ክባሃል ዝኸእል ኣሃዳውያን ብምጥቅላል (landslide) ክሰዓሩ እዮም ምባል እዩ ዝቐለለ ዝኸውን።

ኾይኑ ግን ፌዴራላውያን ሰልፍታት ካብቲ ብቀሊሉ ክስዕርዎን ክረክብዎን ዝክእሉ ቃልሲ ንላዕሊ ክገጥሞም ዝኸእል ዝለዓለ ፈተና ኣብ ውፅኢት እቲ መረፃ ክረኣ ወይ ክገጥም ዝግመት ሓይጋ እዩ። ኣሃዳውያን ኣብ ነዊሕ ዘበን ዝሃነፅዎ መርበብ ሓበሬታ፣ ዘለዎም ናይ ሚዲያ ተክእሎ፣ ተሞኩሮ ውዲትን ክፋፋላይ ተግባርን ካብ ናይ ወፃኢ መንግስታት ኢድ ኣእታውነት ክሻዕ ኣብ ቤተ መንግስቲ ኢትዮጵያ ተጠላሊፉ ክኣቱ ዝኸእል መርበብ ምሰራሕ ኣብ ታሪኽን ፖለቲካዊ ሂወትን ኣሃዳውያን ከም ቅርስን ውርስን ዝሓዘዎ ፖለቲካዊ ሃፍትን ርግማንን እዩ። ንዚ ኣብ ምግባር ኣብ ሞንጎ ፌዴራላውያንን ኣሃዳውያንን ከም መሳርሒ ከግልግል ዝክእል ብልፅግና ዝብሃል ናይ ቤተ መንግስቲ ፓርቲ ምህላው እዩ።

ብልፅግና ከም ተወላዋሊ ሰልፊ

ብልፅግና ብፕሮግራም ደረጃ ኣብ መሰል ብሄር ብሄረሰባት መሰረት ዝገበረ ፌዴራላዊ ስርዓት ዝኸተል እዩ ዝመስል። ኣሰላፊፍኡን ውግንንኡን ግን ንኣሃዳውያን ከምዝቀርብ ዝተኸተሎም ኣካይዳታት የረጋግፁ እዮም። ሕጋውነቱ ዝምልከት ንሱብ ሕገ ገዲፍና ኣፈጣጥርኡ ንኢህወደግ ብምጥፋእን ንህወሓት ብምግላልን ኣጋር ዝባሃሉ ዝነበሩ ናይ ዓፋር ፣ ቢንሻንጉል፣ ሰማሊያ፣ ጋምቤላን ሃራሬን ግንባራት ብምጭፍላቅ ናብ ውህደት ኣብ ወርሒ ሕዳር 2019 ዝተሰጋገረ ፓርቲ እዩ። እዚ ሓዲሽ ፓርቲ እዩ እኚ እንተዘይተባህለ ኢህወደግ ዝምራሓሉ ዝነበረ ፖለቲካዊ ሰነ-ሓሳብ ወያኔ ዲሞክራሲ ብመደመር ዝተከኣ፣ ኣብ መሰል ርእሰ ወሳኒ ብሄረሰባት መሰረት ዝገበረ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ስርዓት ዘለዎ ተግባራዊ መርገፂ ብሓይልታት ፌዴራሊዝም ብከቢድ ዝውቀስን ዝኸሰሰን ዘሎ ሰልፊ ኣብ ልዕሊ ምኪኑ ካብ ምስ ሰልፊ ፌዴራላውያን ምስ ኣሃዳውያን ዘለዎ ዝምድና ዝጠበቀ ምኪኑ እናተቃልዐ ማሕበራዊን ፖለቲካዊን መሰረት ናብ ዘይብሉ ደረጃ ወሪዱ ኣሎ።

ብልፅግና ኣብ ስልጣን ዘሎ ፓርቲ እዩ። መራሒኡ ቀዳማይ ሚ/ር ኣብይ ኣህመድ ናይ ኦሮሞ ዲሞክራሲያ ፓርቲ (ኦዲፒ) ኣበወንበር ምኪኑ እዩ ክሻዕ እዚ ቀረብ ዝፍለጥ ኔሩ። ኦዲፒ ጠፊኡ ብብልፅግና ፓርቲ ምስተተክኣ ወርሒ ኣብ ዘይመልእ ሓዲር ግዜ ናይ ኦሮሞ ፌዴራሊስት ሓይልታትን ሙሁራትን ብጣምራ ብዝገበርዎ ወፍሪ ብልፅግና ፓርቲ ኣብ ሰልፊ ፌዴራላዊ ስርዓት ክኣቱ ዘይክእል ሓይገኛ ፀረ ዲሞክራሲ ሓይሊ እዩ ኢሎም ብምቅላዕ ነቲ ኣብ ኦሮምያ ዝነበሮ ተሰማዕነት ክሃምም ኣብ ልዕሊ ምግባሮም ኣብ ውሽጢ ኾይኑ ነቲ ንኢህወደግ ዝሓቆነ ለውጢ ኣብ ምምራሕ ዓብይ ተራ ዝተፃወተ **ለማ መገርሳ** ናይዚ ሰልፊ እዚ ተቃዋሚ ብምኪኑ ዚያዳ ኣብ ኦሮምያ ዝነበሮ ማሕበራዊ መሰረት ክንቀል ገይርዎ እዩ።

አብ ክልል ሰለስተ አምሓራ ዲሞክራሲያዊ ፓርቲ (አዲፓ) ወይ ናይ ቐደም ስሙ ብአዲን ንባዕሉ አጥፊኡ ናብ ብልፅግና ፓርቲ ዝሰመጠ ኾይኑ ኣሎ። እዚ ሓዲሽ አሰላልፋ ምስቲ ሕዚ እናተቐየየረ ዝምዕብል ዘሎ ናይ ፖለቲካ ፓርቲ ጥራሕ ዘይኮነስ ናይ ህዝቢታት ኣብ መንነት ምፅራይ ዝተመስረተ ግጥማት ንክልል ሰለስተ (አምሓራ) ዚያዳ ፍሉይ ቦታ ኣብቲ ቀዲሉ ዝረኣ ናይ ሰልፍታት ንሕንሕ ክህልዎ ዝግመት እናኾነ ይመፅእ ኣሎ። ናይ ኦሮሞ ሙሁራትን ውድባትን ዳርጋ ብዝተማእኸለ ወፍሪ ነቲ ኣብ ክልል አምሓራ ዝፀንሐ ኣተሓሳስባ ብምስባር እቲ ክልል ናይ ብዙሓት ብሄረሰባት ብፍላይ ናይ ህዝቢታት ቅማንት፡ ኣገውን ኦሮሞን ምበር አምሓራ ዝባሃል ብሄር ወይ ህዝቢ ክብ አምሓራኛ ምዝራብ ሓሊፍ ክምዘየለ ናብቲ ፕሮፌሰር መስፍን ወልድማርያም አምሓራ ዝባሃል ብሄር የለን ዝብል ብ2017 ዘውፀኦ ስታቲስቲክስ እናረጋገፁ ብዙሕ ተጓዲዞም።

ናይቲ ክልል መንግስቲ 4ኛን ፍሉይ ሓይልን ብምስላፍ ንህዝቢ ቅማንት ንምብርካኽ ዝወሰደ ተደጋጋሚ ወፍሪ ክሰልጦ ኣይከኣለን ጥራሕ ዘይኮነስ ናይ ቅማንት ህዝቢ ሓይነትን ልዕልነትን ኣብ ልዕሊ ክልል አምሓራ ከረጋግፀ ዝከኣለሉ ኩነታት እዩ ተፈጢሩ ። እዚን ካልኣት ንቲ ክልል ክብ ቁፅፅር ወፃኢ ዝገብሩ ውሽጣዊ ቅልውላው ዘስተውዑሉ ቀ/ሚ ኣብይ ኣህመድ ብወገኑ ናይ ባዕሉ ፅልዎ ብዝፈጠረ መንገዲ ብሓይልታት ምክልኻል ኣቢሉ ንቲ ክልል ኣብ ቁፅፅሩ ጌርዎ ኣሎ። እዚ ዘርኢ ሓደ ሓቂ እዩ። ኣብዚ ክልል ዝግበር ፖለቲካዊ ንሕንሕ ኣብ ሞንጎ ብናይ ኦሮሞ ሙሁራትን ብሄረተኛታትን ልዑል ደገፍን ሓበሬታን ዝምራሕ ዘሎ ውድብ ኣነግን ናይ ቀ/ሚ ኣብይ ኣህመድ ብልፅግና ፓርቲን እዩ። ኣብቲ ንመረፃ ዝግበር ንሕንሕ ናይ አምሓራ ውድብ እዩ ተቐብሎኒ ዝብል ዘሎ ኣማራ ብሄራዊ ንቅናቄ (አብን) ኣበየናይ ሰልፊ እንታይ ረብሓ ከምዘምፅእ ንባዕሉ ዝፈልጦ ነገር ዘሎ ኣይመስልን። ናይ አምሓራ ፖለቲካዊ ሰልፊ እዩ ኢሉ ከስልፎ ዝክእል ህዝቢ ክህሉ ከምዘይክእል እዩ ዝግመት።

ብምጥቅላል ሰልፊ ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራላዊ ሓይልታት ኣብ ልዕሊ ሰልፊ ኣሃዳውያን በቲ ሕዚ ብጭቡጥ ዝረኣ ዘሎ አሰላልፋ ብምጥቅላል (landslide) ክስዕሩ ትፅቢት ዝግበር እንትኸውን ቀ/ሚ/ር ኣብይ ኣህመድ ዝመርሖ ፓርቲ ብልፅግና ኣብ ሞንጎ ኣሃዳውያንን ሕብረ ብሄራዊ ፌዴራል ሰልፍታትን ስራሓቲ ዕልበጣን ውዲትን ክሰርሕ እዩ ተባሂሉ ክግመት ዝክእል ሓይሊ እናኾነ ይመፅእ ኣሎ። ኣብ ስልጣን ምህላው ድማ ዚያዳ ሓደገኛ ክገብር እዩ። እቲ ዝግበር መረፃ እንተተሰለጠ ኪናት ሕድሕድ ኣብ ኢትዮጵያ ምህላው ኣይተርፍን።

ሀውሓት፡ ፖለቲካ ሰልፍታትን፡ ህዝቢ ትግራይን

ናይ ትማሊ ገዲፍና ሕዚ ሀውሓት ኣብቶም ብኢትዮጵያ ደረጃ ዝግበሩ ዘለዉ ስርሖ ሰልፍታት የለን። ድኽመቱን ናይ ፖለቲካ ድርቅንን ንጎድኒ ገዲፍና ኣብ ኢትዮጵያ መሰል ብሄር ብሄረ ሰባት መሰረት ዝገበረ ሕገ መንግስትን ፌዴራላዊ ስርዓትን ኣብ ምፍጣር ቁልፊን ወሳኒን ተራ ዝተፃወተ ሓይሊ እዩ። ኣብ ዲሞክራሲ ብፍላይ ኣብ መዳይ ናይ ሓሳብ ፍልልይ ምክባር ዘለዎ ዘይቅቡል ተግባር ኣሪሙን ኣስተካኪሉን ኣብ ናይ ኢትዮጵያ ፖለቲካዊ ሰልፊ ፌዴራላዊ ሓይልታት ኣድማዒ ተራ ክፃወት ይክእል እዩ።

ቅድሚ ዝኾነ ነገር ሀውሓት ኣብቲ ሕዚ ዘለዎ ውድዓዊ ኩነታት ኮይኑ ነዊሕ ግዜ ክነብር ከምዘይክእል ዝተገንዘበ መሪሕነት ክህልዎ ዝግባእ እዩ። ብዝኮነ መመዘኒ ድማ ከም ቅድመ ኩነት ኣቅሚጡ ብጥንቃቄ ኣብ ዝሓፀረ ግዜ ምእንተ ፖለቲካዊ ህልውናኡን እግረ መንገዱ ድማ ምእንተ ድሕንነትን ረብሓን ህዝቢ ትግራይ እዞም ዝስዕቡ ኣርባዕተ ቁልፊ ነጥብታት ተፈፃምነት ኣብ ቅድሚ ህዝቢ ትግራይን ዓለምን ክህልዎም ክገብር ኣለዎ።

1. ብሕገ መንግስቲ ኢፌዲሪ መሰረት ሰብአዊን ዲሞክራሲያዊ መሰላት ኣብ ፍፁም ዲሞክራሲያዊ መቅከላት ተመስሪቱ ከኸብር፤ ምስ ኩሎም ኣብ ትግራይ ዝርከቡ ማሕበራዊን ፖለቲካዊን ሰልፍታት ብማዓረ ክዝቲ፡ ስምምዓትን ውዕላትን፡ እናገበረ ሰልታዊ ይኹን ስትራተጂያዊ ናይ ሓባር ግንባርን መድረኽን ክፈጥር ዝክእሎ ፖለቲካዊ ባህሪ ብምሓዝ ኣብዚ ፈታኒ መድረኽ ተርኡ ክፃወት ይግባእ። ኣብ ክንዲ እከለ ባንዳ፡ ፀላኢ ምባል ናይ ሓሳብ ኣፈላላይ ብምክባር ኣብ መስርዕ ክኣቱ ግድን እዩ።

- 2. ናይ መንግስቲን ገዛኢ ውድብን ማሓውር ሓዋዳሪ ሰናይ ምምሕዳር ከይህሉ ዝገብሩ ዘይሕጋዊን ዘይዲሞክራሲያዊን ተግባራት ብግልፅን ኢፋን ጠጠው ብምባል ህዝቢ ፍትሓዊ ኣገልግሎት ክረክብ ምግባር።
- 3. ኣብ ትሕቲ ማሓውር ውድብ ህወሓት ተጠርኒፎም ነፃ ማሕበራዊ ህልውና ስኢኖም ዘለው፡ ማሕበራት፡ መናእሰይ፡ ደቀንስትዮ፡ ሓረስቶት፡ ትካላት ዩኒቨርስቲን ካልኣት ማሕበራዊ ትካላትን መንግስቲ ይኹን ናይ ፖለቲካ ፓርቲ ህዝቢ ብማሓውሩ ጌሩ ክቆፃፀር ሕጋዊን ዲሞክራሲያውን ስለዝይኮነ ካብዚ ተግባር ብምልቃቅ ብነፃ ውድድር ዝኣምን ነፃ ናይ ፖለቲካ ፓርቲ ክኸውን ኣለዎ።
- 4. ናይ ሕገ ልዕልነት ንባዕሉ ከኸብርን ከኸበር ክገብርን ኣለዎ። ሕገ ዝኸበረሉን ዝፍፀሙሉን ትካላት (ኣብያተ ፍርዲ፡ ፖሊስ) ኢዱ ብምልዓል ስርዓት ዳኝነት ነፃን ገለልተኛን ብብቅዓት ዝምራሕን ኩሉ ህዝቢ ኣብ ትሕቲ ሕገ ማዓረ ምኽኑ ዘረጋግፀ ጭቡጥ ተግባራዊ ስጉምቲ ክወስድ ኣለዎ።

እዚ ብምግባር ገዛኢ ውድብ ህወሓት ንባዕሉ ዓቂቡ ንህዝቢ ትግራይ ዝረብሕ ስራሓቲ ኣብዚ እንኣትዎ ዘለና መድረኽ ናይ ምፍፃም ዓቅሚ ከጥሪ ይኸእል እዩ። ካብዚ ወፃኢ በቲ ልሙድ ኣካይዳ ምቅፃል ከምፅኦ ዝኸእል ጣጣ ቀሊል ክኸውን ከምዘይክእል እዩ ክግመት ዘለዎ።

ተናኣናሕቲ ሰልፍታት ትግራይ

ኣብ ትግራይ ዘለዉ ናይ ፖለቲካ ሰልፍታት፡ **ዓረና፡ ትዲፓ** (ታንድ)፡ ልዕሊ ዓሰርተ ዓመት ተቃወምቲ ኹይኖም ዓረና ኣብ ውሽጢ ዓዲ፡ ታንድ (ትዲፓ) ድማ ኣብ ወፃኢ ፀኒሖም እዮም። ናይ ፖለቲካዊ ፕሮግራምም ተመሳሳሊ ስለዝኮነ ናብ ሓድነት ክጠቓለሉ ስምምዕ ጌሮም ተባሂሉ ኣሎ። እዚ ሰልፊ ብፍላይ ዓረና ብዘጥረዮ መሪር ተሞክሮ ናብ ዲሞክራሲ ዝቀረበ ኣተሓሳስባ ከምዘለዎ እዩ ዝግመት። ዝኸተሎ ፍልስፍና (መስመር) ብዘዮግስ ኣብ ትግራይ መሰረት ዝገበረ ንባህግታትን ብሄራዊ ክብሪን ህዝቢ ትግራይ ዝውሕስ ተግባር ከምዘለዎን ብኡ ከምዝኣምንን ከርድእ ክኸእል ኣለዎ። ናይ ኢትዮጵያ ፍሉይ ጠባቢ እዩ ክኸውን ዝደሊ ኣሃዳዊ እዩ ዝብሉ ኣብ መንእሰይ ትግራይ ዘለው ስምዒታት ሓሶት እንተኸይኖም ብተግባር ኣብ ትግራይ ሰጢሙ ምስ ህዝቡ ብምስራሕ ከፍሽልን ተኣማንነቱ ውሑስ ክገብርን ትፅቢት ዝግበረሉ ሰልፊ እዩ።

ብካሊ እ ገፅ ዓረና ኣብ መስርሕ ዘሎ ዝፈጥሮ ውህደት ምስ ትዲፓ (ታንድ) ዘነኣድ ኣብነት ኹይኑ መብዛሕትኡ ናይ ኢትዮጵያ ፖለቲካ ሰልፊ ኣለና ደኣ ይበሉ ምበር ብውልቀ ሰባት እናተመወሉ መሰርሒ ናይ ውልቀ መለኸቲ እዮም። ኣብ ታንድ ናይ ሕዚ ትዲፓ ካብ ውሽጢ ኣመራርሓ ኣባላቱ እንተሰብ ብሓሶት ወይ ብኸውንነት ፅቡቅ ሽም ኣብ ህዝቢ ትግራይ ዘዮብሎም ውልቀ ሰባት ክህልዉ እዮም። እዚ ጥራሕ ዘይኮነስ ኣብ ግዝኣታዊ ሓድነት ትግራይ ውን ሓይገኛ መርገፂ ዘለዎ ሰብ ከምዘሎ እዩ ዝፍለጥ። ኣብ ዲሞክራሲ ውን ፅቡቅ ትዕዘብቲን ክትትልን ዘድልዮ ናይ መላኽን መጥቅዕን ዝንባላ ዝሓየሎ ዝንባላ ከይህሉ ዓረና ብግቡእ ክግንዘብ ኣለዎ። ቃልሲ ህዝቢ ትግራይ ብፍላይ ናይ ፖለቲካ ትካላትና ካብቲ ሕሉፍ ናይ ህወሓት ውልቀ መላኺነት ዘይምዕሩይ ስነ-ምግባራት ተማሂሩ ነፃ ምኺን ከድሊ እዩ።

ሰልፋይ ወያነን ባይቶናን፡ ክልቲኦም ኣብ ቀረብ ግዜ ዝተመስረቱ ሰልፍታት እዮም። ንቅድሚት ኣብ ትግራይ ክህልዎም ዝኸእል ፖለቲካዊ ባይታ ብቀሊሉ ዝረኣዩ ኣይኮኑን። ይኹን ምበር ቅድሚ ኹሉ ንፖለቲካዊ ትካል ክባሃል ዘለዎ ቁልፊ ነጥቢ ኣሎ። ናይ ህዝቢ ፖለቲካዊ ትካል ክኸውን ብናይ ባዕሉ ኣባላት ነፃ ተበግሶ፡ ወድዓዊ ጭቡጥ ኩነታት ኣገዲድዎ ናይቲ ሕብረተሰብ ሕቶ ክምልስ ዝተፈጠረ እንተደኣ ኹይኑ እዩ። እዚ ብዘይ ምኽንያት ኣይኮነን ዘልዕሎ ዘለኹ፡ **ባይቶና ንዓረና** ብምፍራስ ወይ ብምድካም ናይ ህወሓት ተለጣፊ (contingent) ሓይሊ ኹይኑ ከግልግል ብናይ ህወሓት ውሽጣዊ ውዲትን ሓይሊ ንዎትን ኣብ ትግራይ ፖለቲካዊ ነፃነት ከይህሉ ክዕፍን ዝተፈጠረ መቐፅልታ ናይቲ ፀረ ዲሞክራሲ ተግባር እዩ ዝብል ጭምጭምታ ናይ ዳርጋ ኹሉ ፖለቲካዊ ሊህቅ ትግራዊዎ ኣባሃህላ እናኾነ መዲኡ ኣሎ። እዚ ሓቂ እንተኹይኑ ብሕገ ውን ዘጥይቅ ወንጀል እዩ። ከምኡ ዝበለ ታሪኽ እንተዘይሃልዩ ድማ ነዚ ወረ ሓሶት ምኽኑ እቲ ዝኸሰስ ዘሎ ሓይሊ ባይቶና ጉቡእ መልሲ ክህበሉ ኣለዎ።

ከብዙ ወፃኢ አብ ቀረባ ካልአት **ክልተ ሰልፍታት** አብ ትግራይ ተመስሪቶም ናብ መድረሽ ይመጡ ከምዘለዉ ሓበሬታ ኣሎ። እዚ በዝሒ ናይ ሰልፍታት አብ ስግግርን ምክፋትን በሪ ናይ ዲሞክራሲ ክረኣ ዝክእል ተርእዮ እዩ። እቲ በዝሒ ግዚኡ ሓልዩ ናብ ውህደት ወይ ጥምረት ምቅያሩ ኣይተርፎን። እዚ ኩነታት ንትግራይ ፍሉይ ኣቃልቦ ዘድልዮ ብጥንቃቄን ብቅዓትን ክምራሕ ዝግበኦ ናብ ዲሞክራሲ መሰጋገሪን መምሃሪን መድረሽ እዩ።

ህዝቢ ትግራይ፡ አብዚ ሕዚ ዘሎ መድረሽ ስግግር አብ ባዕሉን ኸባቢኡን ወሳኒ ፖለቲካዊን ማሕበራዊን ለውጢ ከመዝግብ እዩ ተባሂሉ ዝሕሰብ ህዝቢ እዩ። እዚ ንምግባር ዘክእሎ፡ ባህላዊን ሰነ-ልቦናዊን ሓድነት፣ ማሕበረ-ሰባዊን ታሪኻውን ውሁድነትን፣ ተደሚሩ ድማ ብሄራዊ ሉኡላዊነት ውሑስ ዝገበረ ህዝቢ ብምኻኑ ብሕግን ብቅዓትን እንተተመሪሑ አብ ሓፂር ግዜ ኣገራዊ ለውጢ ከምዝገብ ከምዝክእል ዘጠራጥር ኣይኮነን። ህዝቢ ትግራይ ናይ ሓደ ፖለቲካዊ ሰልፊ መቐጠልታ ዘይኮነስ ናይ ኩሎም ሰልፍታት ኣዛዝን ሸመት ዝህብን ዝኸልእን በዓል ሙልእ ስልጣን እዩ። ነቶም ሕዚ ዝዕምብቡ ዘለዉ ሰልፍታት ፖለቲካ ናይ ምህናፅ፣ ምሕያልን ምግራሕን ፍጹም ሓላፍነት ኣለዎ። ንኹሎም ድማ ብማዓረ ብምርኣይ ብጭቡጥ ተግባሮምን ሓሳቦምን እናመዘነ ብሓቕኛ መረፃ እናዋዳደረ ብምምራፅ ንዕብዮቱ ክጥቀመሎም ኣለዎ።

ንዚ ሰፊሕ ዕዮ ንምምራሕ ምስቲ ሓደ ወይ ካሊእ ናይ ፖለቲካ ሰልፊ ብምውጋን ዝፍጹም ኣይኮነን። ብናይ ማሕበራዊ ሚዲያ ፀፋዕፋዕ ኣቢልካ ዝስራሕ ውን ኣይኮነን። እዚ ርእሱ ዝኸኣለ ካብ ንሕንሕ ናይ ፖለቲካ ሰልፊን ስነ-ሓሳብን ንባዕሉ ዘግለለ ዲሞክራሲ፣ ናይ ሕገ ልዕልነትን ፍትሕን ምህናፅ ማእኸል ተልእኹኡ ጌሩ ምስ ዝሰርሕ **ሲቪል ማሕበረ ሰብ** ኣቢሉ እዩ ናይ ስልጣን በዓል ዋናነቱ ከረጋግጹ ዝኸእል። ሕዚ ሓደ ነፃነቱ ብጥንክር ዘበለ ቃልሲ እናዓቀበ፡ አብ መትከላት ሲቪል ማሕበረ ሰብ ተመስሪቱ አብ ትግራይ ሰፋሕቲ መደባት ቀሪፁ ኣድማዕቲ ሰራሕቲ ዘሰልጥ ዘሎ **ሰብ ሕድሪ ሲቪል ማሕበረ ሰብ ትግራይ** ጥራሕ እዩ።

እዚ ሲቪል ማሕበረ ሰብ (**ሰብ-ሕድሪ**) አብ ትግራይ ብወገን ህዝቢ ኾይኑ ንዲሞክራሲ፡ ልዕልነት ሕግን ፍትሕን አብ ዝገብሮ ርብርብ ፍሉይ ቦታ ክህልዎ እዩ። ህዝቢ ትግራይ ነዚ ሲቪል ማሕበር ብሰብኣዊን ንዋታውን ዓቅሙ ብምጉልባት መሰርሒ ናይ ፖለቲካን መንግስቲን ከይኸውን እናተኸላኸለ ካልኣት ተመሳሳሊ ነፃ ሲቪል ማሕበራት አብ ኩሉ ኩርናዓት ትግራይ ክምስረቱ እናተባብዐ ትግራይ ብትካላት እትግለፅ በዓልቲ ውሑስ ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ምኻን ከረጋግጹ ክኸእል ኣለዎ። ምህናፅ ዲሞክራሲ ሃፍታም ምኻን ዝሓትት ኣይኮነን፣ ናይ ኢኮኖሚ ምዕባለ አብ ምቅልጣፍ ግን ዓብይ ተራ ኣለዎ።

ልሳነወርቅ ሓዲሽ

lisanuamare@icloud.com